

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว. ๓๒๓๗/๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๓) สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง การสอบสวนคดีอาญาทั่วไปในอำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๒๐๗/ว ๙๘๑ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๒
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว ๓๗๒๙ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๗
๓. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว ๑๐๘ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๑ *เดิม ๐๐. ๒๕๕๑*
๔. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว ๒๕๙๙ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๖ *๒๕๕๖*
- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๘๗/๒๕๕๕ จำนวน ๑ ชุด
๒. สำเนาบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๖/๒๕๕๓ จำนวน ๑ ชุด
๓. สำเนาคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง กำหนดให้พนักงานสอบสวนหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจ ซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้ และตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๖ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๗ และ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้กำหนดอำนาจควบคุมการสอบสวนคดีอาญาของปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอและปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอโดยเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้ายและเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ เกี่ยวกับการสอบสวนความผิดอาญาในเขตอำนาจท้องที่ที่ตนรับผิดชอบ นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้รับแจ้งประสานการปฏิบัติจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีคำสั่ง ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เรื่อง การอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เฝ้าระวังการสอบสวนคดีอาญา เพื่อเป็นการวางระเบียบเฉพาะด้านการสอบสวนให้พนักงานสอบสวนและข้าราชการตำรวจปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นที่เปลี่ยนแปลงไป กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

๑. คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๔) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นการวางระเบียบปฏิบัติภายในของพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจและข้าราชการตำรวจโดยเฉพาะ ไม่มีผลยกเลิกการใช้อำนาจควบคุมการสอบสวนคดีอาญาทั่วไปของปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา

/พ.ศ. ๒๕๕๓...

พ.ศ. ๒๕๒๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๒.๔ ถึง ข้อ ๑๒.๗ แต่อย่างไร และแนวทางการปฏิบัติในการใช้อำนาจสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองและพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว อาทิ การควบคุมการสอบสวนคดีเกี่ยวกับป่าไม้และทรัพยากรของชาติอื่นๆ การควบคุมการสอบสวนคดีอาญาทั่วไปและการควบคุมการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมยังคงมีผลใช้บังคับได้ต่อไป เนื่องจากข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๑๗ ประกอบมาตรา ๑๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาออกข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวโดยมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดหน้าที่การเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีอาญาทั่วไประหว่างพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองกับพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคสี่ และมาตรา ๑๔๐ อันเป็นเงื่อนไขสำคัญในการใช้อำนาจฟ้องของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ โดยกำหนดให้ตำรวจชั้นผู้ใหญ่เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยให้พนักงานฝ่ายปกครองชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจสอบสวนของตำรวจในบางกรณี เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพและความเป็นธรรมให้กับประชาชนโดยให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอมีอำนาจควบคุมการสอบสวนในฐานะหัวหน้าพนักงานสอบสวนและพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ และมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจได้

นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนของจังหวัดนั้นๆ ในการควบคุม ดูแล และบริหารกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปโดยถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว ได้แก่

(๑) การชี้ขาดในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในจังหวัดตามมาตรา ๒๑

(๒) การตรวจสอบถ่วงดุลโดยให้ความเห็นชอบหรือมีความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการ รวมถึงกรณีที่พนักงานอัยการไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา หรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ และถอนฎีกาด้วย ตามมาตรา ๑๔๕

(๓) กรณีการส่งสำนวนชั้นสูตรพลิกศพในกรณีที่ความตายมิได้เป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญาไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดตามมาตรา ๑๕๖ กฎหมายทั้งสามกรณีนี้เป็นการบัญญัติที่ต้องการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตรวจสอบความถูกต้องและถ่วงดุลเพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบในชั้นก่อนฟ้องคดี ซึ่งสอดคล้องกับการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน อีกทั้งข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สอดคล้องกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทย และภารกิจของกรมตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตอบข้อหารือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามเรื่องเสร็จที่ ๑๘๓/๒๕๔๕ ดังนั้น ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว จึงยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

๒. กรณีที่คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๑๘/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ได้วางระเบียบแนวทางการปฏิบัติไว้ในบทที่ ๔ ข้อ ๔ การสอบสวนกรณีพิเศษ ข้อ ๔.๑ ว่าคดีที่ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ใช้อำนาจเข้าควบคุมการสอบสวนตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๖ ข้อ ๔

/ให้พนักงานสอบสวน...

ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบรายงานรายละเอียดตามลำดับชั้น ถึงสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ภายใน ๗ วัน พร้อมทั้งความเห็นไปด้วย นั้น ถือเป็นมาตรการควบคุมภายในองค์กรของพนักงานสอบสวนซึ่งต้องใช้อำนาจการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองกับพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยฯ ข้อ ๒.๕ และข้อ ๑๒.๔ ข้อ ๑๒.๕ ข้อ ๑๒.๖ และ ข้อ ๑๒.๗ ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติเดิมที่เคยมีอยู่แล้วตามคำสั่งกรมตำรวจที่ ๙๖๐/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๗ ข้อ ๒ การสอบสวนกรณีพิเศษ

๓. คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ได้วางระเบียบแนวทางปฏิบัติไว้ในบทที่ ๔ ข้อ ๒.๑ วรรคท้าย กรณีพนักงานสอบสวนฝ่ายอื่นซึ่งไม่ใช่ตำรวจประสงค์เข้าร่วมสอบสวนคดีที่พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนไว้แล้ว ให้หัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนรายงานตามลำดับชั้นถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้รักษาราชการแทนเพื่อขออนุมัติเข้าร่วมสอบสวนและให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้รักษาราชการแทนสั่งการ เว้นแต่เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนด นั้น ก็ไม่มีผลทำให้การร่วมสอบสวนคดีอาญาตามข้อ ๑๓ แห่งข้อบังคับ ที่ ๑/๒๕๐๙ เรื่องระเบียบการสอบสวนคดีอาญาในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีสิ้นผลใช้บังคับลง เนื่องจากข้อบังคับดังกล่าววางหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสอบสวนร่วมกันของพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจและพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองไว้ มิใช่กรณีเกี่ยวกับการสอบสวนของตำรวจโดยเฉพาะฝ่ายเดียว ดังนั้น ข้อบังคับที่ ๑/๒๕๐๙ ข้อ ๑๓ การแต่งตั้งพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองร่วมสอบสวนกรณีที่ข้าราชการส่วนภูมิภาค ข้าราชการส่วนท้องถิ่น เทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล และกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องหาคดีอาญาเพราะได้กระทำการตามอำนาจหน้าที่หรืออ้างว่าได้กระทำการตามหน้าที่ จึงไม่ถูกยกเลิกโดยคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติวางระเบียบเกี่ยวกับการสอบสวนในส่วนของการสอบสวนโดยเฉพาะตามนัยความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีที่ ๖๖/๒๕๕๓ โดยยังมีผลใช้บังคับต่อไป

๔. กระทรวงมหาดไทยเห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจของกระทรวงมหาดไทยในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยและการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้สามารถขับเคลื่อนและบูรณาการการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานยุติธรรมที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องคดีอาญา และเพื่อให้มีการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน จึงให้จังหวัดและอำเภอถือปฏิบัติ ดังนี้

๑) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอใช้อำนาจควบคุมการสอบสวนตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน และถือปฏิบัติตามข้อบังคับที่ ๑/๒๕๐๙ ข้อ ๑๓ ต่อไป โดยถือปฏิบัติตามนโยบายข้อสั่งการของกระทรวงมหาดไทย เรื่องการควบคุมการสอบสวนคดีเกี่ยวกับป่าไม้และทรัพยากรของชาติอื่นๆ การสอบสวนคดีอาญาทั่วไปในอำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองโดยเฉพาะกรณีที่ประชาชนร้องขอความเป็นธรรม และการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ตามหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทยโดยเคร่งครัด

๒) กำชับพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองให้ร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจอย่างต่อเนื่องและจริงจังและถือปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดและร่วมมือกันดำเนินการสอบสวนตั้งแต่การวางรูปคดี กำหนดประเด็นการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในประเด็นแห่งคดีและร่วมกัน

ทำการสอบสวนให้สิ้นกระแสความทั้งปัญหาข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายด้วยความรอบคอบ รวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน

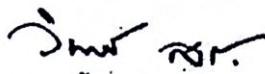
๓) การควบคุมการสอบสวนคดีอาญาทั่วไปหากเป็นคดีใหญ่ คดีสำคัญ เป็นที่สนใจของสื่อมวลชนและประชาชนทั่วไป หรือเป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน จำเป็นต้องวิเคราะห์โครงสร้างของคดีและพยานหลักฐานโดยละเอียด รอบคอบ ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองปรึกษาหารือกับพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินคดีอาญาชั้นสอบสวนฟ้องร้องและเป็นผู้นำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ให้การสอบสวนดำเนินคดีเป็นไปเพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาประโยชน์ของแผ่นดินควบคู่กับการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้ประชาชนมีความศรัทธาเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

๔) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้อำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลและบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในจังหวัด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยเคร่งครัด และหากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอเข้าควบคุมการสอบสวนคดีอาญาทั่วไปตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว หากมีความจำเป็นที่จะต้องให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองจากส่วนกลางเข้าร่วมสอบสวนคดีเรื่องนั้นด้วย หรือเป็นที่ปรึกษา แนะนำ การสอบสวนดำเนินคดีให้ขอรับการสนับสนุนพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองจากกรมการปกครองโดยสำนักการสอบสวนและนิติการ

๕) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ควบคุม ตรวจสอบ ตรวจจับ ให้การสืบสวนสอบสวนคดีอาญาในอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเป็นไปตามกฎหมาย และให้พัฒนาประสิทธิภาพพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะความเชี่ยวชาญด้านการสอบสวนคดีอาญา และกำชับนายอำเภอและพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทุกคนให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา โดยถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน อันเป็นภารกิจหลักของกระทรวงมหาดไทยให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ และเป็นที่พึงแก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมในพื้นที่

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด หากเกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ให้รายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบโดยด่วนเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิบูลย์ สงวนพงศ์)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย